

СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

THE ESSENCE AND PECULIARITIES OF STATE REGULATION OF THE COMPETITIVENESS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

З огляду на глобалізацію та інтенсифікацію міжнародної конкуренції, ефективність державного регулювання стає ключовим фактором у забезпеченні якості освітніх послуг і підвищенні конкурентоспроможності національних освітніх систем. Регулювання, яке враховує специфіку освітньої діяльності та вимоги сучасного ринку праці, може сприяти формуванню випускників, які володіють необхідними компетенціями та готові до викликів сучасності. У статті досліджено зміст та особливості державного регулювання у сфері освіти з акцентом на підвищення конкурентоспроможності освітніх закладів. В аналізі охоплено різноманітні аспекти управлінського впливу держави, включаючи вертикальні та горизонтальні інструментальні зв'язки, що сприяють досягненню стратегічної мети. З'ясовано, що основні напрямки розвитку освітньої політики включають інтеграцію з міжнародними освітніми стандартами, інноваційні підходи у навчанні та адаптацію освітніх програм до динамічних умов. Проаналізовано перехід від традиційних методів до компетентнісного підходу у навчанні, що включає розвиток особистісних якостей і глобального мислення. Значна увага приділено ролі державного фінансування та приватних інвестицій у розвиток освітньої інфраструктури та вплив глобальних кризових явищ на освітню систему. Запропоновано комплексний підхід до вирішення проблематики, що базується на аналізі сучасних викликів та визначенні ефективних стратегій їхнього вирішення.

Ключові слова: заклади освіти, вища освіта, фахова передвища освіта, конкурентоспроможність, державне регулювання, освітні стандарти, освітня інфраструктура, державне фінансування, інвестиції.

Considering globalization and the intensification of international competition, the effectiveness of state regulation becomes a key factor in ensuring the quality of educational services and increasing the competitiveness of national education systems. Regulation that takes into account the specifics of educational activities and the requirements of the modern labor market

can contribute to the formation of graduates who possess the necessary competencies and are ready for the challenges of modernity. The purpose of the article is to study the content of state regulation in the educational sphere and to determine its features regarding the competitiveness of educational institutions in Ukraine. The article examines the content and features of state regulation in the field of education with an emphasis on increasing the competitiveness of educational institutions. The analysis covers various aspects of state management influence, including vertical and horizontal instrumental links that contribute to achieving strategic goals. It has been found that the main directions of educational policy development include integration with international educational standards, innovative approaches to teaching, and adaptation of educational programs to dynamic conditions. The transition from traditional methods to a competency-based approach in teaching, which includes the development of personal qualities and global thinking, is analyzed. Significant attention is paid to the role of state funding and private investment in the development of educational infrastructure and the impact of global crisis phenomena on the education system. A comprehensive approach to solving problems based on the analysis of current challenges and the definition of effective strategies for their resolution is proposed. It has been proven that the impact of war significantly modifies the content and duration of educational transformations. Military actions uniquely affect educational systems, presenting challenges not only related to the physical safety of participants in the educational process but also concerning the preservation of the nation's intellectual potential, adaptation of educational programs to meet the needs of rapid state recovery, the development of new technologies, and the preparation of personnel for the defense industry and reconstruction.

Key words: educational institutions, higher education, professional higher education, competitiveness, state regulation, educational standards, educational infrastructure, state funding, investments.

УДК 351.851
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.41.33>

Журавель Ю. В.

к. економ. наук, докторант
Національний університет
«Львівська політехніка»,
викладач
Львівський державний коледж
харчової та переробної промисловості
Національного університету харчових
технологій

Постановка проблеми у загальному вигляді. Державне регулювання в освітній сфері є складним управлінським процесом, що може поєднувати або концентруватись на різних напрямках, цілях, об'єктах. У даному дослідженні мова йде про регулювання державою в особі органів державної влади конкурентоспроможності закладів освіти. Однак слід розуміти, що це один з аспектів управлінського впливу. Для комплексного дослідження механізму (механізмів) державного регулювання діяльності закладів освіти доцільно враховувати вертикальні і горизонтальні інстру-

ментальні взаємозв'язки для досягнення поставленої мети – забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти.

Аналіз останніх досліджень.

Дослідженнями тематики з державного регулювання, розвитку та підвищення конкурентоспроможності сфери освіти займалися низка вітчизняних науковців, зокрема: Ю. Рашкевич [1], В. Приходько [2], О. Кравченко [3], І. Дроботенко [4], О. Гринькевич [5], І. Пасінович [6] Н. Попадинець [7-9], О. Лукашов [10], О. Чечель [11], Ю. Древаль [12], В. Філіпова [13], С. Панчишин [14], В. Андрущенко [15],

І. Бургун [16], В. Куценко [17], І. Мишишин [18], І. Вакарчук [19], В. Кабанов [20], Л. Вознюк [21], З. Атаманюк [22], Т. Майборода [23] та ін.

Метою статті є дослідження змісту державного регулювання в освітній сфері та визначення його особливості щодо конкурентоспроможності закладів освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання в освітній сфері може охоплювати:

1. Регулювання сфери освіти в цілому як виду економічної діяльності, сфери зайнятості та сфери соціальної інфраструктури;

2. Регулювання сфери освіти як осередку науково-інноваційної діяльності;

3. Регулювання інститутів сфери освіти, в тому числі які:

- є суб'єктами освітньої діяльності, тобто надають освітні послуги за різними рівнями (дошкільною, повною загальною середньою, професійно-технічною, фаховою передвищою, вищою та їхніми підрівнями), ступенями (молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії (мистецтва), доктор наук), спеціалізацією, формами (формальною, неформальною, інформальною), мають різний правовий статус за формою власності та підпорядкованістю, мають різну територіальну приналежність (у різних типах поселень);

- виконують специфічні функції у сфері освіти – координуючі, контролюючі, консультуючі, патронуючі;

- формують і реалізують освітню політику – міжнародну, державну, регіональну, місцеву, в тому числі з ознаками публічності;

4. Регулювання параметрів освітньої діяльності – спеціалізації, вартості послуг, організації освітнього процесу з співвідношенням різних видів діяльності (основної педагогічної, наукової, інноваційної, мистецької, виховної, інтеграції в міжнародний освітній простір (освітня мобільність)), умов педагогічної і наукової діяльності (матеріально-технічних, фінансових, організаційних, мотиваційних), поєднання/альтернатива реального та онлайн-навчання (функціонування мобільних освітніх платформ), результатів (успішності) навчання (за суб'єктно-об'єктними оцінками), компетентностей випускників (у тому числі за оцінками працедавців), придатність до працевлаштування випускників (відповідність компетентностей потребам і вимогам працедавців, кар'єрні перспективи за обраним фахом [1, с. 153]);

5. Регулювання якісних показників сфери освіти – якості, конкурентоспроможності, інноваційності, практичної цінності, інклюзивності, мобільності (глобальної доступності), орієнтованості на всебічний розвиток тощо.

Для українських реалій багатоаспектність і комплексність проблеми державного регулювання в освітній сфері актуалізує фокусування уваги на питаннях забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти (рис. 1). Це дає змогу поєднувати питання покращення якості освітніх послуг, а також розуміти їх конкурентні переваги в мобільному освітньому просторі. Мова йде не лише про боротьбу за абітурієнта (учня) з ризиками освітньої міграції, що в умовах повномасштабної війни значно зростає, але й формування глобального ринку мобільного навчання, де надання освітньої послуги в онлайн-форматі стає не лише новим елементом забезпечення її якості, але й створює нові можливості комерційної діяльності закладів освіти з отриманням додаткових прибутків, а також продовження освітнього процесу в умовах безпекових ризиків. Для прикладу, якщо в 2015 році глобальний ринок мобільного навчання оцінювався в майже 8 млрд дол. США, у 2020 році він зріс до 20 млрд дол. США, то в 2022 році його оцінювали в 71,1 млрд дол. США з прогнозами зростання до 466,1 млрд дол. США у 2028 році [24-26]. Для України це перспективний напрям діяльності закладів освіти, який почав активно розвиватись в умовах карантину через пандемію COVID-19 й надалі через повномасштабне російське вторгнення та дозволяє реалізувати значний інтелектуальний і креативний потенціал науково-педагогічних кадрів.

Практика державного регулювання конкурентоспроможності закладів освіти базується на формуванні та використанні певних *механізмів*. Термін «механізм» є міждисциплінарним та в економічних дослідженнях застосовується відносно ринкових процесів, а також втручання у них держави. Недоліки ринку потребують впливу на механізми ринкового саморегулювання через застосування різних методів, інструментів, важелів. Управлінські аспекти економічних досліджень передбачають розгляд механізмів управління, регулювання, політики (формування, реалізації), що реалізуються на рівні держави, регіонів, громад, в інших об'єднаних вимірах.

У вітчизняній економічній науці є багато праць щодо визначення змісту механізму, який можна розглядати як:

- сукупність процедур, етапів, функцій впливу з досягненням певного результату (В. Приходько [2, с. 7]);

- сукупність методів, інструментів, засобів, форм, важелів впливу (О. Кравченко [3]), що визначають види механізмів – правові, адміністративні, економічні, організаційні, соціально-психологічні, соціально-політичні, інсти-

Рис. 1. Логіка формулювання предмету дослідження державного регулювання конкурентоспроможності закладів освіти

Джерело: авторська розробка

туційні, мотиваційні та ін. (І. Дроботенко [4, с. 99], О. Гринкевич [5, с. 441], І. Пасінович, О. Сич [6, с. 403], Н. Попадинець [7; 8, с. 47; 9, с. 125], О. Лукашов [10, с. 79]);

- систему, компоненти якої формують структуру механізму з конкретними цілями, завданнями, принципами, функціями, суб'єктами й об'єктами, методами, інструментами, формами регулювання (О. Чечель, Ю. Древаль [11; 12, с. 59]).

Сьогодні українська система освіти знаходиться у фазі трансформації від традиційної освітньої парадигми до підходу, орієнтованого на особистість. Цей процес включає акцент на значенні індивідуального розвитку в соціальних процесах та перехід учасників освітнього процесу від пасивних учасників до активних учасників освітнього процесу. Наразі також формується передова модель освіти, яка має на меті забезпечити оптимальне відповідання структури та змісту нав-

чання майбутнім економічним та індивідуальним вимогам.

Однак, сучасна освітня система стикається з низкою суперечностей, які перешкоджають її прогресивному розвитку. Ці суперечності включають:

- розрив між потребами ринку праці та рівнем, структурою і якістю професійної підготовки в освітніх установах;
- невідповідність між соціальними очікуваннями щодо освіти і зниженням престижності освітньої та педагогічної праці;
- протиріччя між потребою суспільства у випускниках з широким спектром компетенцій та креативним мисленням та переважанням знаннєвого підходу в навчанні;
- розбіжність між обмеженими ресурсами освітньої сфери та необхідністю підвищення якості освіти через впровадження інноваційних методик, покращення матеріально-технічної бази та підвищення кваліфікації викладачів;

– протиріччя між консерватизмом освітньої системи в адаптації до нових спеціальностей та швидким застаріванням знань, наукових досягнень та технологічних інновацій.

Ці фактори актуалізують необхідність визначення пріоритетних напрямів державної освітньої політики та її регулювання для мінімізації зазначених викликів.

У дослідженнях В. Філіпової аналізується зміст державної політики регулювання освіти та окреслюються аспекти її оновлення. Зокрема зацентровано увагу на тому, що освітні реформи можуть бути результативними за умови їх проведення виключно державною владою у співпраці з громадськістю [13]. В. Андрущенко підкреслює необхідність переосмислення основних засад освітньої політики, виходячи з актуальних соціокультурних тенденцій, які формують освітній контекст: збільшення значущості освіти як джерела інноваційних ідей, нових знань і технологій; визнання важливості глобальної відповідальності та необхідності духовного розвитку; різноманітність соціальних структур, що вимагає адаптивності у мисленні, взаєморозуміння культур і глобального сприйняття світу [15].

І. Бургун вважає, що ключове завдання політики державного регулювання освіти полягає у розвитку системи постійного навчання, акцентуючи на важливості можливостей для самовдосконалення та самореалізації індивідів, які стають основою майбутнього розвитку суспільства. Ці можливості можна забезпечити лише шляхом істотного оновлення освітніх систем, що базуються на принципах неперервної освіти та інтеграції сучасних інформаційних технологій [16]. З іншого боку, В. Куценко концентрує зусилля на розробці стратегій поліпшення підготовки кадрів у вищих навчальних закладах, підкреслюючи необхідність виховання компетентних фахівців, здатних працювати у відповідності до нових знань парадигм. Важливість залучення соціальних партнерів у процеси оцінювання, атестації та акредитації освітніх закладів, створення умов для колаборативного навчання майбутніх спеціалістів, а також розробки компенсаторних програм і вдосконалення прогностичних функцій є визначальними в його аналізі [17]. І. Мишишин висуває ідею, що національна ідея повинна виступати як один із ключових аксіологічних факторів у розвитку освіти в Україні. В дослідженні аргументується, що така ідея має служити як стимул та об'єднувач для творчих сил індивіда та нації у процесі державотворення, а також стати центральним елементом культурної та політичної програми самовизначення суспільства [18].

Таким чином основні напрямки державного регулювання освітньої сфери витікають із комплексної державної стратегії, що включає гуманітарну політику як свою інтегральну частину.

Якщо детальніше розглянути, то бачимо, що на даному етапі розвитку наприклад, вищої освіти, встановлено кілька ключових пріоритетів [19]:

- гарантування універсального доступу до високоякісної освіти на засадах рівності та справедливості;

- формування нової моделі економічних відносин в системі вищої освіти, яка передбачає активну участь держави, бізнесу та громадянського суспільства;

- адаптація національної системи вищої освіти до міжнародних стандартів;

- зміцнення позицій української науки на міжнародному рівні та її інтеграція в глобальний науковий контекст;

- розширення самостійності вищих навчальних закладів.

Натомість сфера державного регулювання середньої освіти, яка охоплює як національний, так і регіональний рівні, зосереджена на впровадженні нормативно-правових актів, які мають вищу юридичну значимість. Ці акти включають укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, а також нормативні документи центральних органів виконавчої влади. Ці документи формують основу для забезпечення функціонування та розвитку структурних елементів освітньої системи. Важливими є стратегічні цілі державної освітньої політики, серед яких ключовою є гарантія доступу до якісної освіти для всіх.

Одним із важливих аспектів є забезпечення наступності між дошкільною і початковою освітою, що вимагає уніфікації нормативно-правових рамок та впровадження принципів Нової української школи (НУШ) у дошкільну освіту. Ці принципи, які були сформульовані Міністерством освіти і науки України у 2016 році, сприяють створенню освітнього середовища, яке відповідає потребам дітей передшкільного віку та спрямоване на здобуття компетентностей. Заплановані зміни, передбачені реформою НУШ до 2029 року, включають введення 12-річного навчання у загальноосвітніх закладах, що складатиметься з трьох рівнів: початкової, базової та профільної освіти, з метою підвищення освітнього рівня населення та забезпечення кожному громадянину можливості отримати повну загальну середню освіту [20].

Сучасна державна політика у сфері освіти в Україні регулюється на основі визначених принципів, які спрямовані на розбудову як однієї з основних галузей економіки, з акцентом на її продуктивному та соціоекономічно ефективному розвитку. Держава відіграє ключову роль у створенні умов для стабільності освітньої сфери, зокрема через оптимізацію організаційно-економічної структури розвитку освіти, введення моделі двосекторного бюджетування для освітніх установ, та розширення фінансування освіти через інноваційні механізми кредитування та страхування.

Також, важливим аспектом є відповідність запланованих освітніх реформ реальним ресурсам – фінансовим, матеріально-технічним та кадровим. Принцип комплексності передбачає, що державні освітні ініціативи повинні охоплювати всі рівні освітньої системи та забезпечувати їх взаємодію і синергію.

Збереження національних освітніх традицій при одночасному врахуванні міжнародного досвіду і наукових досягнень відіграє центральну роль у формуванні нових стратегій освітньої політики, що визначає принцип спадковості. Принцип гласності підкреслює важливість прозорості та об'єктивності у комунікації держави з громадськістю про мету та результати впровадження освітніх реформ, що сприяє залученню громадян до дискусій і підвищує довіру до освітньої політики [21].

Стратегічні орієнтири державної політики регулювання освітньої сфери можна систематизувати у три основні категорії: стратегічні, оперативні, та трансформаційні аспекти. Стратегічні напрямки визначають довгострокові цілі та завдання, які мають на меті формування масштабних змін у майбутньому. Серед ключових стратегічних ініціатив:

- Інтеграція української освіти в глобальний освітній простір є важливою для уникнення ізоляції від світових освітніх практик та забезпечення конкурентоздатності на міжнародному ринку освітніх послуг. Це включає активну співпрацю з міжнародними освітніми організаціями та інтеграцію в міжнародній освітній процес.

- Трансформація традиційної освітньої моделі до віртуальної та дистанційної освіти, що вимагає комплексного підходу до впровадження новітніх технологій та методів навчання, що забезпечують доступність і гнучкість освітніх процесів.

- Розроблення та впровадження науково обґрунтованих освітніх стандартів, які покращують якість освітніх послуг та сприяють відповідності випускників міжнародним вимогам. Це включає модернізацію змісту освіти з

акцентом на розвиток компетентностей, необхідних у сучасному динамічному світі [22].

Кожен з цих напрямів передбачає комплексні заходи з вдосконалення інфраструктури, методик навчання, а також професійної підготовки викладацького складу, що є фундаментом для ефективної реалізації державної освітньої політики.

Оперативні напрямки державної освітньої політики орієнтовані на швидке впровадження якісних перетворень у короткостроковій перспективі з метою адресації актуальних викликів та вирішення нагальних проблем. Основні з цих напрямків включають [23]:

- Розбудова та вдосконалення системи безперервної, багаторівневої освіти, яка покликана забезпечувати постійне підвищення освітнього рівня та професійну адаптивність особистості. Згідно з думкою В. Кременя, традиційна освіта не здатна навчити людину на все життя, оскільки знання швидко застарівають. Тому необхідно створити умови для безперервного оновлення знань і навичок. Завдання, що впливають з цього напрямку, включають створення інтегрованої системи освіти, забезпечення системності та цілісності освітніх дисциплін, і формування культури постійного самовдосконалення.

- Забезпечення доступності освітніх послуг для усіх категорій населення. Це вимагає створення адекватних правових та організаційних умов, зокрема, через розробку програм державного кредитування освіти та введення системи моніторингу охоплення освітою. Підхід до вирішення цього завдання має враховувати потреби вразливих верств населення та підтримку обдарованої молоді.

- Підвищення ефективності фінансування освітньої сфери, що включає оптимізацію витрат і посилення самостійності навчальних закладів у фінансових питаннях. Необхідно переглянути підходи до бюджетування освітніх програм та створити умови для більш ефективного використання коштів, що надходять з державних та позабюджетних джерел. Запровадження багаторівневої системи фінансування може сприяти диверсифікації джерел фінансування і підвищенню рівня залучення ресурсів для розвитку освіти.

Трансформаційні напрямки в державній освітній політиці зосереджені на інтенсивному оновленні освітньої сфери через впровадження інноваційних підходів у зміст, методики та технології навчання. Ключові трансформаційні аспекти включають:

- Підвищення якості освітнього процесу шляхом актуалізації та сучасізації змісту нав-

чання, що дозволяє адаптуватися до сучасних освітніх вимог та потреб ринку.

– Гуманізація освіти, яка виражається у фокусуванні на розвитку всебічної та гармонійної особистості. Згідно з позицією І. Бургун, освіта повинна базуватися на гуманістичних принципах, спрямованих на самореалізацію та самовдосконалення особистості, сприяючи таким чином загальнолюдському прогресу [16].

– Реорієнтація освітнього процесу від традиційної до особистісно-орієнтованої парадигми, де основний акцент робиться на активну участь студента в навчанні, трансформуючи роль викладача з основного джерела знань на наставника та консультанта. Цей підхід вимагає зміщення акцентів від традиційного викладання до підтримки самостійного пошуку знань студентами, що в кінцевому підсумку сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення.

Сучасна державна освітня політика щодо регулювання освітньої сфери повинна інтегрувати стратегічні, оперативні та трансформаційні напрями. Стратегічні напрями зосереджуються на довготривалій перспективі та мають на меті прискорити інтеграцію вітчизняної освіти у міжнародний освітній контекст, формування віртуально-дистанційної освітньої парадигми, розробку науково обґрунтованих освітніх стандартів та підвищення зайнятості випускників. Оперативні напрями спрямовані на вирішення актуальних проблем у короткостроковій перспективі, покращення фінансового забезпечення освітньої галузі та розширення доступу до освітніх послуг для всіх верств населення. Трансформаційні напрями покликані забезпечити якісне оновлення освіти через модернізацію навчального процесу, його гуманізацію та перехід до особистісно-орієнтованої парадигми, враховуючи вплив військових конфліктів на структуру та функціонування освітньої системи.

Цей перехід вимагає ретельного переосмислення трьох основних аспектів освітнього процесу. Перш за все, учень має бути визнаний активним учасником освітньої діяльності, основною одиницею навчання, де повною мірою враховуються його початковий рівень знань, індивідуальні особливості, здібності та інтереси, а також психофізіологічні характеристики. Другий елемент – це викладач, який має об'єднувати професійну компетенцію з високими моральними якостями та ідеалами, що вважається важливим для освітнього процесу. Третє – освіта повинна реалізовуватися як єдність навчального та виховного процесів, особливо в контексті зростання

відповідальності людини за техногенні катастрофи та захист навколишнього середовища.

Висновок. Та варто зазначити, що вплив війни суттєво модифікує зміст і тривалість освітніх перетворень. Воєнні дії унікально впливають на освітні системи, ставлячи перед ними виклики, що стосуються не тільки фізичної безпеки учасників освітнього процесу, а й питання збереження інтелектуального потенціалу нації, адаптації навчальних програм під потреби швидкого відновлення держави, розвитку новітніх технологій та підготовки кадрів для військової промисловості та реконструкції. Це вимагає невідкладного реагування держави на зміну освітньої динаміки та формування механізмів ефективної підтримки освітніх закладів, що зазнали збитків від бойових дій, і створення умов для психологічної реабілітації студентства та викладачів. Адаптація рекомендації та напрями державної політики щодо регулювання освітньої сфери в сучасних умовах стануть базою тих критеріїв, які лягатимуть в основу конкурентоспроможності освітнього закладу, його унікальності та ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія. Львів : Львівська політехніка, 2014. 168 с.
2. Приходько В. П. Механізм державного регулювання та управління економічною безпекою. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 15. С. 6–8.
3. Кравченко О. М. Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм державного управління». *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2009. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=56>
4. Дроботенко І. В. Основні механізми державного регулювання законотворчої діяльності. *Економіка та держава*. 2008. № 11. С. 97–99.
5. Hrynkevych O., Sorochak O., Panukhnyk O., Popadynets N., Bilyk R., Khymych I., Yazina V. Competitiveness of Higher Education System as a Sector of Economy: Conceptual Model of Analysis with Application to Ukraine. *Intelligent Human Systems Integration 2020. Proceedings of the 3rd International Conference on Intelligent Human Systems Integration (IHSI 2020): Integrating People and Intelligent Systems, February 19–21, 2020, Modena, Italy. Springer Nature Switzerland AG 2020*. T. Ahran et al. (Eds.): IHSI 2020, AISC 1131, 2020. Volume 1131. pp. 439–445. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-39512-4_69
6. Пасінович І. І., Сич О. А. Модернізація механізмів державного регулювання економіки України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. Вип. 1. С. 398–408.
7. Popadynets N. et al. Management Aspects in the Higher Education Quality Assurance System. In: Ahran T., Taiar R., Groff F. (eds) *Human Interaction, Emerging Technologies and Future Applications IV*.

IIHET-AI 2021. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 2021. Vol 1378. Springer, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-74009-2_81

8. Попадинець Н. М., Журавель Ю. В., Панухник О. В. Система забезпечення якості освіти шляхом державного регулювання діяльності закладів вищої освіти. *Економічні горизонти*. 2019. № 3(10). С. 43-53. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(10\).2019.212806](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(10).2019.212806)

9. Попадинець Н. М., Журавель Ю. В., Панухник О. В. Особливості ліцензування в діяльності вищих навчальних закладів. *Економічні горизонти*. 2019. № 1(8). С. 123-130. DOI: [https://doi.org/10.31499/26165236.1\(8\).2019.212805](https://doi.org/10.31499/26165236.1(8).2019.212805)

10. Лукашов О. Механізми державного регулювання стратегічного розвитку регіону. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 2. С. 75–83.

11. Чечель О. М. Принципи та механізм державного регулювання економіки. *Демократичне врядування*. 2014. Вип. 13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_13_8

12. Древалю Ю. Д. До питання про сутність та зміст механізмів державного управління. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. Київ, 2014. № 1. С. 57–63.

13. Філіпова В. Д. модернізація державної політики в галузі освіти України наукові праці. Серія «державне управління». 2013.. Т. 208. Вип. 196. С. 40 – 44.

14. Panchyshyn S., Hrynevych O., Marets O., Demchyshak N., Popadynets N. Simulation of tuition fees in competitiveness management of higher education institutions (case of Ukraine's universities). *The Bulletin the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan*. 2020. Vol. 5. Number 387. pp. 161–169.

15. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. 2-ге вид., допов. К. : Знання України, 2008. 819 с.

16. Бургун І. В. Підготовка компетентного випускника як реалізація гуманістичної місії середньої освіти. *Народна освіта*. 2014. № 3 (24). URL: http://narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2589

17. Куценко В. І. Освіта – фундамент сталого економічного розвитку та соціальної гармонії: шляхи оновлення. *Економіка і управління*. 2013. № 3. С. 58 – 65.

18. Мищишин І. Актуальні проблеми теорії і практики освіти, навчання і виховання. *Вісник львівського*

університету. Серія педагогічна. 2008. Вип. 23. С. 3 – 9.

19. Вакарчук І. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. *Вища школа*. 2008. №3. С. 3–18

20. Кабанов В. Організаційно-правові чинники функціонування закладів середньої освіти в умовах територіальної децентралізації в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2021. №9(5), 5-11. <https://doi.org/10.15421/152143>

21. Вознюк Л., Доброгорський О. Особливості освітнього менеджменту в умовах воєнного стану. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти "Публічне управління та адміністрування"*. 2022. № 1(2). URL: [tps://visnuk.dano.dp.ua/in-dex.php/prma/article/download/36/4](https://visnuk.dano.dp.ua/in-dex.php/prma/article/download/36/4)

22. Атаманюк З. М. Вплив глобалізації на реформування системи освіти. *Освіта та соціалізація особистості: матеріали VI Всеукр. інтернет – конф. (Одеса, 27 – 28 квітня 2018р.)/ Південноукр. нац. пед. ун – т імені К.Д. Ушинського*. Одеса, 2018. 5 – 6.

23. Майборода Т. М. Державне регулювання освіти в контексті розвитку національної економіки: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Полтава, 2019. 259 с.

24. Mobile Learning Market by Solution (Mobile Content Authoring, E-books, Portable LMS, Mobile and Video-based Courseware, Interactive Assessments, Content Development, M-Enablement), by Applications, by User Type, & by Region - Global Forecast to 2020. *Markets and Markets*. URL: <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/mobile-learning-market-73008174.html>

25. Mobile Learning Market Size By Solution (E-Book, Portable LMS, Mobile & Video Based Courseware, Interactive Assessments, M-Enablement), By Provider (Content, Service) By Application (Academic [K-12, Higher Education, Vocational Training], Corporate [SMBs, Large Enterprises], Government), Industry Analysis Report, Regional Outlook, Growth Potential, Competitive Market Share & Forecast, 2020–2026. *Global Market Insights*. URL: <https://www.gminsights.com/industry-analysis/mobile-learning-market>

26. Mobile Learning Market: Exploring Present Patterns and Prospects for Growth, 2031: Market Research Pros (2.02.2024): *Linkedin*. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/mobile-learning-market-exploring-present-patterns-v7uee/>